

WODC

Jaarbericht

2008

Justitie

Wetenschappelijk Onderzoek-
en Documentatiecentrum

Inhoud

Ten geleide 3

Selectie van het in 2008 afgeronde onderzoek

Smartengeld voor naasten en nabestaanden	4
Vastgoed & fout	5
Hightech-crime, een toenemend probleem	6
Kijkwijzer en PEGI: Horen, zien en verkrijgen?	8
Illegalen in Nederland	9
Van wet naar werkelijkheid: een synthese	10
Auteursrechtstarieven: billijkheid, hoogte en toepassingen van vergoedingen	11
Commissie Evaluatie Afgesloten Strafzaken geëvalueerd	12
Hersenen in beeld	13
Oplichting, een slachtofferprofiel	14
Veiligheidsgegevens ontsloten	15
Bronvermelding van het beschreven onderzoek	16

WODC-publicaties 2008

Onderzoek en beleid	18
Cahiers	20
Fact sheets	21
Overig WODC	21
Extern verricht onderzoek	22
Wetenschappelijke publicaties van WODC-medewerkers	26

Bedrijfsvoering 31

Organisatie 32

Ten geleide

Ondanks het feit dat criminele handelingen een opvallende 'sociologische constantheid' vertonen, wordt de samenleving tegelijkertijd geconfronteerd met tal van 'criminele innovaties'. Op hun beurt roepen die ook weer nieuwe reacties van overheidswege op, zoals nieuwe wetgeving, andere sancties en veranderende preventie-aanpakken. Deze dynamiek vormt een van de voedingsbodems voor het onderzoeksprogramma van het WODC en met name voor het deel dat de werking van (nieuw) beleid onderzoekt.

Dat het zinvol is beleid af en toe systematisch tegen het licht te houden, blijkt wel uit de synthese van wetsevaluaties die het WODC in 2008 heeft uitgevoerd. Door de reeds verzamelde inzichten bijeen te brengen en te ordenen is een waardevol reservoir aan kennis ontstaan. Welke wetten werken en welke niet? Als een wet niet (in optima forma) werkt, wat zijn daarvan dan de oorzaken? Bij een rapport is het niet gebleven. In een samenwerking tussen de directie wetgeving en het WODC wordt een 'Clearing House voor wetsevaluatie' tot stand gebracht, dat nieuwe wetgeving en nieuwe wetsevaluaties ondersteunt.

Een evaluatie met eveneens grote impact is de studie naar de effectiviteit van keurmerken die jongeren moeten beschermen tegen schadelijke mediabeelden, zoals de Kijkwijzer. Op het eerste gezicht een 'klein' onderwerp. Wat het onderzoek belangrijk maakt, is het kritische licht dat het werpt op de werking van zelfregulering. Grondig onderzocht volgens een innovatieve en vindingrijke opzet, blijkt zelfregulering bij de Kijkwijzer nauwelijks te werken.

Dit zou ons behoedzaam moeten maken ten aanzien van de effectiviteit van dit soms wel bejubelde en veelvuldig aan te treffen instrument.

In het oog springende voorbeelden van fenomeenstudies zijn de onderzoeken naar cybercrime en naar criminaliteit in de vastgoedsector. Uit beide studies blijkt dat de 'bovenwereld' dikwijls op verraderlijke wijze in de 'onderwereld' wordt gezogen. De scheidslijn tussen de twee werelden vervaagt. In de studie naar de relevantie van neurobiologisch onderzoek voor de verklaring, preventie en reductie van criminaliteit bewerkte het WODC literatuur tot een handzame kennisbasis. Van een geheel ander orde maar met een vergelijkbare functie is de applicatie die het WODC samen met CBS ontwikkelde om veiligheidsgegevens te ontsluiten. Waar voorheen de lokale en regionale tendensen in fietsendiefstal, inbraken of huiselijk geweld slechts na een moeizame en tijdrovende zoektocht langs gegevensbestanden van verschillende instellingen beschikbaar waren voor het beleid, wordt dat nu eenvoudiger. Samen met het CBS wendt het WODC nieuwe wetenschappelijke inzichten en technieken aan om beleidsmakers en uitvoerders te ondersteunen.

In dit eerste digitale jaarbericht lichten wij een selectie van onderzoeksprojecten die in 2008 zijn uitgevoerd kort toe. Daarnaast treft u een volledig overzicht aan van alle publicaties uit het afgelopen jaar. De rapporten zijn direct digitaal opvraagbaar via www.wodc.nl.

Prof. dr. Frans Leeuw
Directeur WODC

Smartengeld voor naasten en nabestaanden

Bij gehandicapt raken of overlijden van een kind of partner kan in de toekomst het recht bestaan op smartengeld. Bijvoorbeeld bij een verkeersongeval dat door een derde is veroorzaakt, maar ook bij arbeidsongevallen, medische fouten of geweldsdelicten. Het WODC liet onderzoeken wat nu eigenlijk de behoeften zijn van naasten en nabestaanden en kwam tot verrassende conclusies.

Eerste Kamer

Dit onderzoek betrof de vraag of er onder naasten van slachtoffers met ernstig letsel, of nabestaanden van slachtoffers die zijn overleden als gevolg van een gebeurtenis waarvoor een ander aansprakelijk is, behoefte bestaat aan het recht op vergoeding van affectieschade (smartengeld).

De Eerste Kamer had om het onderzoek gevraagd. In afwachting ervan werd in september 2006 de stemming over het wetsvoorstel hierover opgeschort. Het onderzoek werd uitgevoerd door het Interfacultair samenwerkingsverband Gezondheid en Recht van de VU in samenwerking met het WODC.

Erkenning belangrijker dan geld

In totaal 463 naasten en nabestaanden vulden een vragenlijst in. Daarnaast werd met 14 Vlaamse naas-

ten en nabestaanden gesproken over hun ervaringen met het claimen en daadwerkelijk ontvangen van smartengeld – in België bestaat namelijk al een recht hierop.

De zorgvuldig geconstrueerde vragenlijst stelde de onderzoekers in staat een genuanceerd beeld van de behoefte aan smartengeld te schetsen. De meerderheid van de naasten en nabestaanden blijkt weliswaar behoefte te hebben aan smartengeld, maar vindt andere dingen nóg belangrijker. Bijvoorbeeld dat de procedure over schadevergoeding soepel wordt afgewikkeld en dat de verantwoordelijke partij zijn fout erkent, excuses maakt en medeleven toont.

Het door de minister van Justitie voorgenomen vaste smartengeldbedrag voor naasten bedraagt € 10.000,-. Nabestaanden (van overleden slachtoffers) vonden dit vaker te laag dan naasten (van slachtoffers met ernstig letsel). Voor het overige werden geen verschillen tussen beide groepen gevonden.

Impact en verwijtbaarheid

Zowel een grotere impact van het letsel als een sterker verwijt aan de verantwoordelijke persoon (denk bijvoorbeeld aan geweldsdelicten) ging gepaard met een grotere behoefte aan smartengeld. Opvallend genoeg betekende dit niet dat men ook méér smartengeld wenste. Ook zijn er geen effecten van inkomenspositie gevonden op de behoefte aan smartengeld of op de hoogte van het gewenste bedrag. Uit de interviews met Vlaamse naasten en nabestaanden bleek onder meer hoe belangrijk het is dat het smartengeld in de praktijk op zorgvuldige wijze wordt aangeboden. Duidelijk werd hoe pijnlijk een strikt zakelijke afhandeling voor de betrokkenen kan zijn. De brief over toekenning van het smartengeld bleek bijvoorbeeld exact gelijk te zijn aan standaardbrieven over de uitkering van blikshade. Er is behoefte aan een persoonlijker manier van aanbieden, een toonzetting waaruit blijkt dat men zich ervan bewust is dat het hier om een groot verlies gaat.

Vastgoed & fout

Leidinggevend van illegale netwerken opereren vanuit een legale beroepspositie. In de 'bovenwereld' bouwen zij kennis op van illegale constructies en leggen zij contacten die noodzakelijk zijn voor hun illegale en criminele activiteiten. Dit blijkt uit een WODC-studie naar criminele activiteiten in de woningsector en de beroepsgroepen die daarbij betrokken zijn.

Oplichting

Mensen die werkzaam zijn in de vastgoedsector en naast hun legale werkzaamheden ook op illegale wijze proberen geld te verdienen, maken gebruik van uiteenlopende constructies. Niettemin hebben ze één ding gemeen: ze doen aan *oplichting*. De oplichtingspraktijken richten zich op financiële instellingen, op burgers en op de overheid. Met behulp van valse loonstroken en werkgeversverklaringen wordt een hypothecaire lening verkregen voor de aanschaf van een of meerdere woningen. Soms wordt de hypotheekfraude gepleegd om woningzoekenden aan woonruimte te helpen. Soms is het voornaamste doel om met de frauduleus verkregen woning illegale huurinkomsten te genereren, bijvoorbeeld door de verhuur aan illegale vreemdelingen of hennep telers. Vaak echter maakt de documentenvervalsing deel uit van complexere

illegale constructies en is het voornaamste doel van de hoofdverdachten om in korte tijd een grote som geld te verdienen met de handel in huizen. Daarnaast proberen de illegaal opererende vastgoedhandelaars het ingrijpen van de overheid te omzeilen en belasting te ontduiken, door op papier overal buiten beeld te blijven.

Legale actoren

Het WODC bestudeerde twaalf grootschalige straf-dossiers, waarbij in totaal 211 verdachten waren betrokken, onder wie 24 hoofdverdachten en 81 katvangers: personen die alleen in naam eigenaar zijn van het vastgoed, zodat de werkelijke eigenaar buiten schot blijft.

De 24 hoofdverdachten traden op als leidinggevende en vormden het brein achter de illegale activiteiten. Vrijwel alle 24 hoofdverdachten opereerden primair vanuit een legale positie: een meerderheid werkte in de vastgoedsector als handelaar in onroerend goed. Daarnaast was een deel van de hoofdverdachten werkzaam in de financieel-administratieve sector, als adviseur of tussenpersoon. Het betrof dus personen die – van origine – als wettige marktpartijen in de 'bovenwereld' aanwezig waren. Geheel illegaal handelende hoofdverdachten die louter opereerden op een illegale markt, kwamen in de bestudeerde straf-dossiers niet voor.

Verbindende schakel

De verbinding tussen illegaal en legaal, tussen 'goed' en 'fout', wordt primair dus gevormd door de hoofdverdachten zelf. Hun legale beroepspositie in het bedrijfsleven vormt de basis van waaruit zij illegale activiteiten ontplooiën. De uitoefening van hun beroep heeft hen in de gelegenheid gesteld kennis op te doen over illegale constructies waarmee extra financieel voordeel kan worden behaald. Ook zijn zij via hun beroep in de gelegenheid gebracht om kennis te maken met personen die bereid zijn hen te faciliteren bij het uitoefenen van de fraude: tussenpersonen, makelaars-taxateurs en notarissen.

Hightech-crime, een toenemend probleem

Criminelen die zich voorheen in de drugshandel begaven, leggen zich steeds vaker toe op identiteitsdiefstal, bank- en creditcardfraude. Criminale organisaties rekruteren daarvoor in toenemende mate net-afgestudeerden, computermedewerkers, en jongeren met kennis van ICT, zo blijkt uit literatuuronderzoek van het WODC. Deze en andere vormen van hightech-crime vormen een toenemend probleem. Meer kennis over daders en verschijningsvormen zou helpen bij het bestrijden ervan.

Inventariserende studie

Steeds meer overheden, bedrijven, organisaties en personen zijn afhankelijk van een goed functionerend netwerk van digitale en interconnectieve systemen. Maar het brede bereik van het internet en de meer en meer geavanceerde mogelijkheden van ICT kennen een belangrijke keerzijde. Het biedt namelijk ook lucratieve mogelijkheden voor het plegen van hightech-crime: het gebruik van ICT voor het plegen van criminele activiteiten tegen personen, eigendommen, organisaties of elektronische communicatienetwerken en informatiesystemen. Het WODC deed een inventariserend literatuuronderzoek naar dit verschijnsel.

Dienstverleners

Duidelijk is dat hightech-crime – met zijn grensoverschrijdende karakter – wereldwijd in toenemende mate een financieel en maatschappelijk probleem vormt. Enerzijds gaat het om klassieke vormen van criminaliteit die door ICT worden gefaciliteerd, bijvoorbeeld kinderporno, internetfraude, radicalisering en haatzaaien op het internet. Anderzijds gaat het om ‘nieuwe’ criminele activiteiten, waarbij ICT behalve middel ook expliciet doelwit is, zoals hacking, phishing, verstikkingsaanvallen en het manipuleren of beschadigen van computergestuurde data en systemen.

Maatwerk

Kenmerkend is dat ICT-dienstverleners betrokken raken bij de georganiseerde misdaad. Hackers zijn belangrijke ‘facilitators’ geworden voor criminele samenwerkingsverbanden. Zij leveren daartoe maatwerk op bestelling, bijvoorbeeld botnets (een leger aan zombiecomputers die zichzelf aansturen en kunnen worden ingezet bij massale ‘aanvallen’) of malware (computersoftware waarmee computers van anderen kunnen worden beschadigd). Criminele samenwerkingsverbanden huren de expertise in van jongeren met kennis van ICT, zoals studenten, net-afgestudeerden en computermedewerkers. Zij worden bijvoorbeeld benaderd via universiteiten, computerclubs of op internet. De geboden uitdaging en sensatie trekken hen aan. Bovendien valt er met de verhuur van botnets flink veel geld te verdienen. Wat vaak begint als een vorm van entertainment, kan echter uitmonden in crimineel gedrag waaruit het moeilijk is te ontsnappen.

Veiligheidsrisico's

Belangrijke veiligheidsrisico's voor bedrijven vormen corrupt en hoogopgeleid ICT-personeel met toegang tot gevoelige/vertrouwelijke gegevens zoals klant- en betalingsbestanden, infiltratie van ‘zelfstandig ondernemende’ criminelen die zich aanbieden als ICT-consultant of wraakzuchtige (ex-)werknemers met kennis van besturingssystemen.

Hoofdproblemen voor Nederland

Nederland heeft vooral steeds meer last van internetfraude en dDoS-aanvallen: Distributed Denial of Service, het opzettelijk overbelasten van een server zodat deze crasht. De Nigeriaanse voorschotfraude is steeds professioneler van opzet. Dit geldt ook voor identiteitsfraude, waarbij mensen op geraffineerde wijze vertrouwelijke persoonsgegevens wordt ontfutseld om ze vervolgens daarmee op te lichten. Nederland is daarnaast een belangrijke leverancier van botnets die te huur worden aangeboden voor flinke bedragen en ingezet kunnen worden voor bijvoorbeeld spam, phishing en dDoS-aanvallen.

Daders

Behalve dat hightech-crime steeds vaker wordt ingegeven door financiële motieven, is er relatief weinig bekend over daders. Wel komt uit het onderzoek naar voren dat de verschillende vormen van hightech-crime vooral een mannelijke aangelegenheid is. Dit geldt in het bijzonder voor de inzet van ICT in relatie tot terrorisme, kinderporno, grooming (kinderlokkerij via chatsites), piraterij en internetfraude.

Bovendien blijkt dat zedengerelateerde delicten vaker door blanke daders worden gepleegd en hebben daders die betrokken zijn bij terrorisme en internetfraude relatief vaak een Afrikaanse of Aziatische achtergrond.

Opvallend is ook dat corrupte ICT'ers en daders die betrokken zijn bij terrorisme, internetfraude, kinderporno en hacking nogal eens over een strafblad beschikken.

Criminele samenwerkingsverbanden zijn betrokken bij lucratieve handel zoals kinderporno, softwarepiraterij, internetfraude, hacking en malware. Er is een verschuiving zichtbaar waarbij criminelen, die zich voorheen in de drugshandel begaven, zich in toenemende mate toeleggen op identiteitsdiefstal en bank- en creditcardfraude.

Toename verwacht

Voor de komende jaren wordt een verdere toename verwacht van de georganiseerde hightech-crime, van het aantal slachtoffers en van de criminele winsten die worden behaald. Daders wisselen daarbij snel van werkwijze en zullen hun activiteiten meer gaan richten op specifieke doelwitten, bijvoorbeeld ouderen. De preventie en bestrijding van hightech-crime vormt dan ook een van de speerpunten in het Nederlandse en Europese veiligheidsbeleid. Maar het ontbreken van een gemeenschappelijk begripkader en het gebrek aan kennis over de kenmerkende eigenschappen van daders vormen een belangrijke lacune voor een efficiënte en effectieve aanpak. Naar verwachting zal dit dan ook niet de laatste WODC-studie zijn op dit terrein.

Kijkwijzer en PEGI

Horen, zien en verkrijgen?

Jongeren ondervinden nauwelijks problemen bij het kopen, lenen of huren van een dvd, game of bioscoopkaartje waarvoor ze te jong zijn. Dit blijkt uit een evaluatie van de Kijkwijzer en de Pan European Game Information (PEGI) ter bescherming van jongeren tegen schadelijke mediabeelden.

Bescherming door zelfregulering

De Nederlandse overheid moet en wil kinderen en jongeren beschermen tegen beeldmateriaal dat voor hen schadelijk of ongeschikt is. De Mediawet en het Wetboek van Strafrecht vormen hierbij het wettelijk kader. Ons land kent twee systemen ter bescherming van jonge mediaconsumenten: de *Kijkwijzer* voor films, dvd's en televisieprogramma's en de *Pan European Game Information (PEGI)* voor computer-games. Beide systemen zijn vormen van regulering door de branche, waarbij producenten, distributeurs en omroepen hun producten zelf voorzien van pictogrammen met een leeftijds aanduiding en de reden(en) hiervoor.

Veelzijdig onderzoeksdesign

Het WODC vroeg de Faculteit Gedragswetenschappen van de Universiteit Twente te onderzoeken in hoeverre de audiovisuele branche zich in de dage-

lijkse praktijk zelf houdt aan de leeftijds aanduidingen van de Kijkwijzer en PEGI. Er werd een mooie combinatie van verschillende onderzoeksontwerpen en methoden van gegevensverzameling opgezet. Het onderzoek richtte zich op bibliotheken, speelgoedwinkels, gameshops, cd/dvd-winkels, videotheken, bioscopen, warenhuizen en televisie. De naleving door de branche werd onderzocht door 'mystery guest'-bezoeken van jongeren en telefonische verzoeken om advies van onderzoekers in de rol van bezorgde ouders. Verkopers werd gevraagd naar hun kennis over beide systemen, de waarde die zij eraan hechten en de redenen hiervoor. Daarnaast gingen de onderzoekers na of de pictogrammen misschien zelfs een aantrekkelijke werking op jongeren hebben. Voor het onderzoek naar de televisie werden gedurende een week alle programma's van twaalf zenders opgenomen en geanalyseerd.

Discrepantie tussen zeggen en doen

Terwijl de branche zelf de leeftijdsgrenzen instelde, blijken jongeren in de praktijk nauwelijks problemen te ondervinden bij het kopen, lenen of huren van een dvd, game of bioscoopkaartje waarvoor ze te jong zijn. Een opvallende bevinding is ook de discrepantie tussen wat verkopers zeggen te doen en hoe men daadwerkelijk handelt. De pictogrammen van de Kijkwijzer en PEGI blijken niet op zichzelf een aantrekkingskracht voor jongeren te hebben. Ten aanzien van de televisie zijn de resultaten van de naleving van de Kijkwijzer relatief gunstig. In algemene zin valt er voor de bescherming van jongeren tegen schadelijke media-inhoud door middel van de Kijkwijzer en PEGI nog flink wat te winnen met een actievere rol van de branches bij de naleving van beide systemen.

Illegalen in Nederland

Mensen die wonen in een buurt met relatief veel illegalen voelen zich niet per definitie onveiliger dan mensen in andere buurten. Illegalen hebben recht op noodzakelijke zorg, maar krijgen deze vaak niet door onwetendheid bij henzelf of bij zorgverleners. Dit zijn enkele bevindingen uit het WODC-rapport waarin een 'state of the art' wordt geboden van het onderzoek naar illegalen in Nederland.

Aantallen en achtergronden

Volgens de meest recente schatting hebben tussen 1 april 2005 en 1 april 2006 tussen ruim 74.000 en bijna 184.000 personen zonder verblijfsrecht in Nederland verbleven. De meeste illegalen waren mannen jonger dan 40 jaar. Er zijn verschillende typen illegalen, waaronder arbeidsmigranten, uitgeprocedeerde asielzoekers en slachtoffers van grensoverschrijdende mensenhandel.

Huisvesting en arbeid

Naar schatting veertig procent van de illegalen verbleef in de jaren 1997 tot en met 2003 in een van de vier grootstedelijke regio's en daarbinnen vooral in sociaal-economisch zwakke wijken. Ook in sommige rurale gebieden werden relatief veel illegalen aangetroffen.

In 2006 trof de Arbeidsinspectie enkele duizenden illegaal verblijvende arbeiders aan, vooral in de horeca, bouw, land- en tuinbouw, detailhandel en uitzendbranche. De arbeidsvoorwaarden waren nogal eens slecht. Van slavernij-achtige uitbuiting zou in Nederland echter slechts op beperkte schaal sprake zijn.

Het aantal illegale prostituees in Nederland is niet bekend. Volgens onderzoek werken zij vooral in de minder zichtbare prostitutie, zoals in de escort en in 'grijze branches' zoals sauna's. Onderzoekers hebben diverse vormen van uitbuiting van illegale prostituees gesignaleerd.

Zorg en onderwijs

Illegaal verblijvenden hebben recht op 'medisch noodzakelijke' zorg, ook als zij die niet kunnen betalen. Zorgverleners kunnen de kosten vergoed krijgen. Gesignaleerd is dat de toegang tot de zorg belemmerd wordt door onwetendheid over deze mogelijkheden bij zowel illegalen zelf als bij artsen, hulpverleners en baliemedewerkers. Kinderen zonder papieren hebben recht op onderwijs en jeugdzorg. Zowel illegalen zelf als hulpverleners en onderwijsinstellingen waren daar volgens onderzoek vaak niet van op de hoogte.

Criminaliteit en overlast

Tussen 1997 en najaar 2003 werden illegalen vooral aangehouden op verdenking van illegaal verblijf of (in veel mindere mate) wegens overtredingen. In dezelfde periode nam het aantal aanhoudingen wegens verdenking van het plegen van kleine delicten toe.

Er is geen directe relatie gebleken tussen het wonen in een buurt met relatief veel illegalen en gevoelens van onveiligheid. In buurten met een concentratie van illegalen hadden bewoners een iets hogere kans slachtoffer te worden van vermogensdelicten. Overbewoonde pensions waar kamers en bedden aan illegalen werden verhuurd en drugspanden waar illegalen actief waren, zorgden plaatselijk voor overlast.

Van wet naar werkelijkheid: een synthese

De mate waarin wetten hun doel bereiken is over de gehele linie middelmatig te noemen. Dit is een van de conclusies van een zoektocht naar algemene lessen die te trekken zijn uit de wassende stroom van wetsevaluaties.

Overzicht

Haast geen wet wordt nog aangenomen zonder dat een evaluatie is toegezegd. Het aantal wetsevaluaties groeide de laatste jaren dan ook gestaag. Hierdoor neemt de kennis over de werking van wetten op uiteenlopende beleidsterreinen toe. Maar hoe bewaren we het overzicht over al deze kennis? Deze laatste vraag staat centraal in het onderzoeksrapport 'Wet en werkelijkheid. Bevindingen uit evaluaties van wetten'.

Onderzoeksvragen

Het onderzoek biedt zicht op de aard en opbrengsten van een groot deel van tussen 1998 en 2005 geëvalueerde Nederlandse wetten op uiteenlopende beleidsterreinen. Van een kleine zestig wetsevaluaties zijn de bevindingen op een rij gezet en met elkaar in verband gebracht. Hierbij is aandacht geschonken aan de volgende punten:

- Welke (gedrags)veranderingen wil de wetgever bewerkstelligen en door welke ingrepen?
- In hoeverre worden de doelen van wetten bereikt?
- Hebben wetten bepaalde werkzame en niet-werkzame bestanddelen gemeenschappelijk?
- In hoeverre hangt de werking van wetten af van de omstandigheden (bijvoorbeeld in de sector of de organisaties) waarin ze gelding krijgen?

Zo wordt niet alleen licht geworpen op de kwestie óf wetten hun werk doen, maar ook onderzocht hoe en onder welke omstandigheden. Het onderzoek laat bovendien zien hoe verschillende ministeries de evaluatie van wetgeving hebben georganiseerd.

Welke interventies?

Een wet brengt vaak een mix van interventies in het maatschappelijke verkeer met zich mee. Het vaakst vertegenwoordigd zijn niettemin bestuurlijke inter-

venties, gericht op instellingen met een publieke taak, bijvoorbeeld gemeentelijke diensten en onderwijsinstanties. Rechtstreekse interventies gericht op burgers en bedrijven in de vorm van verplichtingen of subsidies komen minder vaak voor.

Bereikt de wet haar doel?

De mate waarin wetten hun doel bereiken is over de gehele linie middelmatig te noemen. De conclusie bij de evaluatie is dan bijvoorbeeld: 'Er zijn ontwikkelingen in de gewenste richting' of 'Drie van de zeven subdoelen zijn gerealiseerd'. Wetten die uitsluitend zijn gericht op uitvoerende instellingen leiden in grotere mate tot hun doel dan wanneer een wet beoogt ook het gedrag van burgers of bedrijven te reguleren. Verder maakt het ambitieniveau van wetten verschil. Naarmate het halen van de einddoelen van een wet meer inspanningen vergt, neemt de mate waarin dit gebeurt af.

Invloed van de context

Dezelfde (soort) wet kan, afhankelijk van de omstandigheden, in de praktijk verschillend uitwerken. Uit het merendeel van de onderzochte evaluaties kwam naar voren dat de opbrengsten variëren per regio, per sector, per organisatie of per persoon. De context is dus medebepalend. Te denken valt aan aanpalend beleid en regelgeving, of aan de capaciteit van personen en organisaties. Zo maken grotere instellingen en bedrijven over het algemeen meer vorderingen met de uitvoering en naleving van wetten. Ook marktomstandigheden kunnen bijdragen aan het slagen of falen van wetten.

Sturingsprincipes

Hoezeer wetten qua onderwerp ook van elkaar kunnen verschillen, de processen die ermee worden beoogd zijn in de kern hetzelfde. Denk bijvoorbeeld aan de bevordering van zelfsturing, 'checks & balances', financiële sturing en de gemeentelijke regierol. Dergelijke sturingsprincipes worden op uiteenlopende beleidsterreinen toegepast. Voor toekomstig onderzoek verdient gerichte accumulatie van inzichten over deze sturingsprincipes aanbeveling.

Auteursrecht tarieven: billijkheid, hoogte en toepassingen van vergoedingen

Als het om auteursrecht gaat, blijkt de zelfregulering van de markt te haperen. Onenigheid over tarieven is aan de orde van de dag.

Achter de techniek aan

De (inter)nationale auteursrecht-regelgeving probeert gelijke tred te houden met de technische ontwikkelingen. Die gaan snel. Het downloaden en uploaden van muziek, foto's en filmpjes via internet is algemeen gebruik. In onze kenniseconomie verspreiden uitgevers wetenschappelijke artikelen steeds vaker via internet. Dj's draaien nachtenlang (gemixte) muziek en musea willen hun collectie liefst ook digitaal ontsluiten. Doel van de auteursrechtregelingen is om de verspreiding van werken niet onnodig te beperken en tegelijkertijd te garanderen dat de makers van al dat moois een billijke vergoeding ontvangen. Maar wat is billijk?

Van onderzoek naar rapport

Begin 2008 werd een rapport in opdracht van het WODC vervaardigd, openbaar met aanbevelingen over de oprichting van een commissie die zich uitspreekt in tariefgeschillen over het auteursrecht.

Het onderzoek is verricht naar aanleiding van de vele procedures die worden aangespannen aangaande de door collectieve beheersorganisaties zoals Buma en Sena in rekening gebrachte tarieven. Hier blijkt zelfregulering te haperen. Bovendien leggen rechters in Nederland de term 'billijke vergoeding' verschillend uit.

De onderzoekers – drie hoogleraren van de universiteiten van Amsterdam en Leiden – verdiepten zich in de werkwijze van de Copyright Board in Canada en de Schiedsstelle in Duitsland, en hielden in Nederland een expertmeeting. Op grond hiervan bepleiten zij de instelling van een snel en efficiënt werkende geschillenkamer bij het bestaande College van Toezicht. De nieuwe geschillenkamer zou de tarieven moeten toetsen aan algemeen geldende criteria en op grond daarvan advies geven. Deze toetsing zou een verplichte voorfase moeten vormen voor de gang naar de civiele rechter.

Van rapport naar wetsvoorstel

Zowel de Commissie Auteursrecht als de Adviescommissie voor het Burgerlijk Procesrecht gaven hun visie op het WODC-rapport. Dit leidde tot een wetsvoorstel om een onafhankelijke geschillencommissie voor auteursrecht in stellen. Waar deze wordt ondergebracht is nog in het midden gelaten. De procedure bij de geschillencommissie is niet verplicht, maar het wordt partijen wel moeilijker gemaakt meteen naar de rechter te stappen; deze zal de geschillencommissie dan vaak om advies vragen over de billijkheid, de hoogte en de toepassing van de vergoedingen.

Het woord is nu aan de Tweede Kamer.

Auteursrecht blijft actueel; in 2009 is een kort rechtsvergelijkend onderzoek gestart naar de uitzondering voor het thuis kopiëren voor privé-gebruik en het tegengaan van illegale 'file sharing'.

Commissie Evaluatie Afgesloten Strafzaken geëvalueerd

De commissie die moet onderzoeken of zich in strafzaken ernstige manco's hebben voorgedaan, heeft haar werk in volledige vrijheid kunnen verrichten. Er vond geen inmenging plaats van buitenaf, concludeert het WODC.

De Commissie Evaluatie Afgesloten Strafzaken (CEAS), bij sommigen beter bekend als commissie-Posthumus II, is in het leven geroepen naar aanleiding van politieke en maatschappelijke onrust over fouten in het proces van opsporing en vervolging in strafzaken, die mogelijkwijs hebben geleid tot onterechte veroordelingen. De bekendste strafzaken in dit verband zijn die rond verpleegster Lucia de B. en rond bejaardenverzorgster Ina Post.

De CEAS is bedoeld om 'door middel van onderzoek na te gaan of zich in een specifieke strafzaak in de opsporing, vervolging en/of presentatie van bewijs ter terechtzitting ernstige manco's hebben voorgedaan die een evenwichtige beoordeling van de feiten door de rechter in de weg hebben gestaan'. De CEAS mag het oordeel van de rechter niet in haar onderzoek betrekken.

Criteria voor behandeling

De CEAS bestaat uit een vaste toegangscommissie (geleid door een wetenschapper), die naast enkele materiële drie formele selectiecriteria toepast op door pleitbezorgers aangebrachte zaken:

- De aanbrengrer moet een wetenschapper zijn, met voldoende 'afstand' tot de zaak.
- De veroordeling in casu moet zwaar zijn: er dient een gevangenisstraf van tenminste 12 jaar op te volgen, en/of er dient sprake te zijn van een 'geschokte rechtsorde'.
- Het moet gaan om afgesloten zaken, waarin geen (hoger) beroep meer mogelijk is.

Behalve uit de toegangscommissie bestaat de CEAS uit enkele – voor de duur van het onderzoek te formeren – driemansschappen, die het feitelijke onderzoek uitvoeren naar manco's in een specifieke, door de toegangscommissie geselecteerde, strafzaak.

Filterwerking

Het WODC kreeg de taak om te evalueren hoe en in hoeverre de CEAS heeft voldaan aan haar opdracht. De toegangscommissie heeft gedurende de onderzoeksperiode 38 verzoeken ontvangen en 36 verzoeken afgehandeld. Veel van deze verzoeken werden uiteindelijk niet-ontvankelijk bevonden; het vaakst omdat de aanbrengrers de veroordeelden zelf of hun pleitbezorgers waren. Er zijn drie zaken doorverwezen voor een nader onderzoek. Deze filterwerking lijkt erg stevig, maar is veeleer toe te schrijven aan de criteria als zodanig dan aan de 'strengheid' van de toegangscommissie.

Reconstructie

De aanpak van drie driemansschappen is in detail gereconstrueerd. Het betrof de CEAS-evaluaties van de zaken: 'Lucia de B.', de Enschedese ontuchtzaak en de zaak 'Ina Post'. De werkwijzen verschilden in meerdere opzichten. Zo beperkte men zich in het rapport over de zaak Lucia de B. tot vooraf bepaalde onderzoeksvragen, terwijl voor het rapport over de zaak Ina Post een vergaande reconstructie van het opsporingsonderzoek is gemaakt, inclusief interviews met toenmalige getuigen. Niettemin voldoet elk rapport aan de basisvereisten die bij de instelling van de CEAS op papier zijn gezet.

Conclusies

De werkzaamheden van de CEAS zijn getoetst aan criteria van onafhankelijkheid, objectiviteit, navolgbaarheid, tijdigheid en 'afdoendheid'. Enkele conclusies:

- De CEAS heeft haar werk in grote vrijheid kunnen doen, zonder inmenging van buitenaf.
- De toegangscommissie heeft het formele gedeelte van het Instellingsbesluit correct toegepast. Het is echter niet uitgesloten dat sommige zaken in materiële zin niet afdoende zijn afgehandeld.

Hersenen in beeld

Diagnostiek waarbij neurobiologische en neuropsychologische factoren worden betrokken, leidt mogelijk tot nieuwe en betere interventies ter bestrijding van recidive. Deze aanbeveling vloeit voort uit een overzicht dat het WODC maakte van modern biocriminologisch onderzoek.

De laatste decennia is het onderzoek naar neurobiologische, neuropsychologische en gedragsgenetische processen die mede ten grondslag liggen aan antisociaal gedrag sterk gegroeid. In de literatuurstudie *De hersenen in beeld* komen onderwerpen aan bod die relevant zijn voor Justitie. Denk bijvoorbeeld aan kindermishandeling, probleemkinderen, gevaarlijke pubers en gewelddadige volwassenen, zedendelinquenten, recidive en 'social neuroscience'.

Interdisciplinaire biocriminologie

Een belangrijke ontwikkeling is dat het huidige biocriminologische onderzoek steeds vaker interdisciplinair is. Zo is er onderzoek waarin bij agressieve borderlinepatiënten de relaties tussen processen in de hersenen, de mate van agressief gedrag op de afdeling en de effecten van medicatie of van psychotherapie worden bestudeerd.

Biologische, psychologische en sociale benaderingen bewegen zich op verschillende niveaus die elkaar aanvullen. Juist de combinatie kan meer inzicht opleveren in de onderliggende mechanismen of drijvende krachten van gedrag.

Effectiviteit en vernieuwing

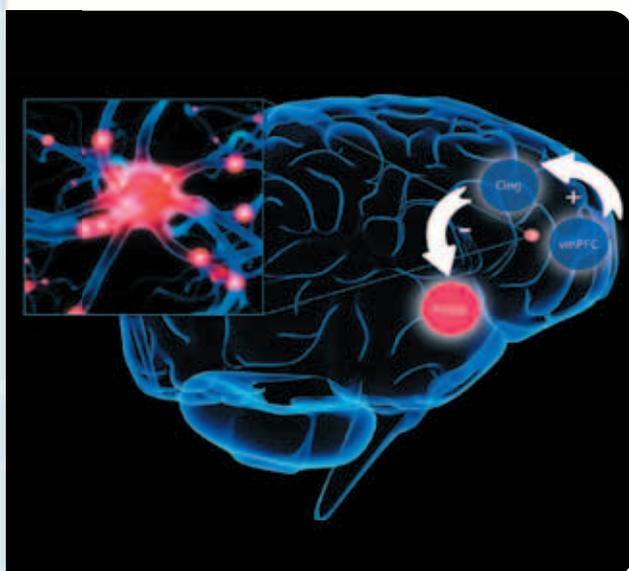
Een illustratief voorbeeld bieden interventies ter vermindering van recidive. Het terugdringen van recidive staat hoog op de maatschappelijke agenda. In het gevangenisstelsel, de tbs-sector, de reclasering en het justitiële jeugdbeleid wordt daartoe steeds meer gekozen voor 'evidence based' diagnostiek, risicotaxatie en gedragsinterventies.

Toch werken deze interventies voor veel kinderen, jeugdigen en volwassenen niet of onvoldoende. Dat blijkt keer op keer uit meta-analyses van grote aantallen effectonderzoeken.

Functionele kenmerken

Onderzoek laat zien dat het van belang kan zijn om bij het ontwikkelen en plannen van interventies rekening te houden met neurobiologische en neuropsychologische kenmerken. Het gaat om verschillen in de verwerking van sociale en emotionele informatie, het functioneren van het stresssysteem en de regulatie van het eigen gedrag. Volwassen gedetineerden en kinderen met volhardend antisociaal gedrag en tekorten in de genoemde functies reageren slechter op een cognitief gedragstherapeutisch programma.

Diagnostiek waarbij naast sociale en psychologische aspecten ook neuropsychologische en neurobiologische factoren worden betrokken, kan mogelijk helpen om tot een betere keuze van interventies te komen en om vernieuwende interventies te kunnen ontwikkelen voor degenen die onvoldoende baat hebben bij de huidige aanpak.

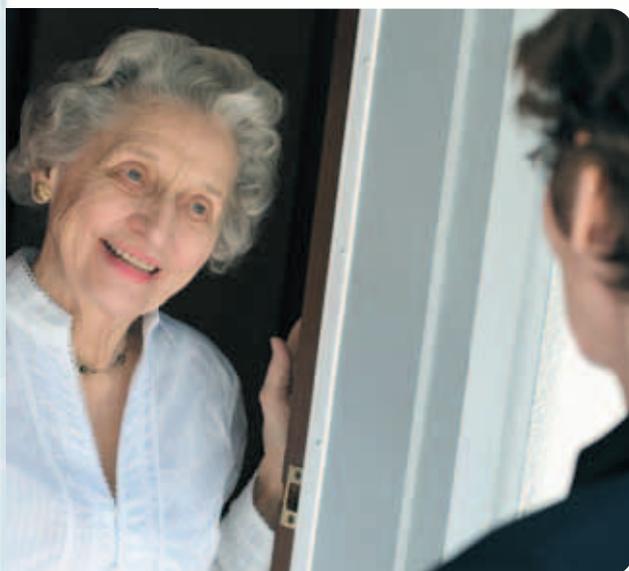
Oplichting, een slachtofferprofiel

Ongeveer elf procent van de Nederlanders heeft in tweeënhalf jaar tijd te maken gekregen met oplichting of een poging daartoe. Oplichting heeft minder kans van slagen als men per e-mail of telefoon benaderd wordt. 'Succesvolle' oplichting komt eerder tot stand bij een zelfgevonden website, persoonlijke ontmoeting of via via.

Het WODC liet CentERdata onderzoek doen naar slachtoffers van oplichting. Doel was het bepalen van de kenmerken van personen die met oplichting of pogingen daartoe te maken krijgen. Ook is onderzocht welke vormen van dit criminele gedrag gangbaar zijn en of er behoefte bestaat aan informatiepunten over het voorkómen van en oplichting en aanbevolen handelwijzen voor slachtoffers.

De gegevens zijn verzameld uit het CentERpanel, dat een afspiegeling is van de Nederlandse bevolking. Het panel bestaat uit ruim 2000 huishoudens, waarvan 86,8% de vragen invulde.

Het onderzoek wijst uit dat ongeveer 11 procent van de Nederlanders tussen januari 2006 en medio juni 2008 te maken heeft gehad met enige vorm van (poging tot) oplichting. Van deze pogingen slaagde er 31 procent.

Geslaagde en niet-geslaagde oplichting

Oplichting komt meestal tot stand via een persoonlijke ontmoeting met de oplichters, via een zelf gevonden website of via familie of vrienden. Oplichting slaagt vaak niet als men wordt benaderd via e-mail of telefoon.

Bij geslaagde pogingen tot oplichting gaat het meestal om producten die worden betaald maar niet worden geleverd, of die in een minder goede staat worden verkeren dan is voorgespiegeld. Als niet-geslaagde vorm van oplichting waarmee de panelleden zijn geconfronteerd kwam het onder valse voorwendselen proberen iemand geld afhandig te maken het vaakste voor.

Wie wordt er opgelicht?

Of de oplichting slaagt, hangt dus voornamelijk af van de wijze waarop de poging wordt aangepakt. Het hangt echter van *persoonskenmerken* af of iemand in aanraking komt met oplichting. Leeftijd, opleiding, of men betaald werk doet, woonvorm, het soort woning en of men religieus is, hangen samen met de mate waarin men met oplichting te maken krijgt. Zo hebben alleenstaanden een grotere kans om te worden opgelicht dan samenwonenden en werkenden een grotere kans dan niet-werkenden.

Melden

Slachtoffers van oplichting melden in de helft van de gevallen het voorval bij de politie of bijvoorbeeld op een internetforum. Als men het niet zo belangrijk acht of wanneer er geen financiële schade is geleden, dan wordt er vaak geen melding gedaan. Ongeveer twee op de vijf slachtoffers van oplichting zouden graag zien dat er een telefoonlijn of website komt waar men informatie over oplichting kan inwinnen.

Benutting onderzoeksresultaten

De resultaten van het onderzoek worden gebruikt om de financieel-economische criminaliteit tegen te gaan, zoals het *Actieplan Veilig Ondernemen deel 3* van het Nationaal Platform Criminaliteitsbeheersing beoogt.

Veiligheidsgegevens ontsloten

Gegevens die relevant zijn voor veiligheidsbeleid zijn verspreid over veel verschillende organisaties. Het WODC ontwikkelde samen met het CBS een applicatie waarmee beleidsmakers deze data toch snel en eenvoudig kunnen inzien, combineren en presenteren.

Statistische gegevens

Voor het formuleren van een effectief veiligheidsbeleid dienen beleidsmakers te kunnen beschikken over statistische gegevens, zowel op landelijk als op regionaal niveau. Wanneer de ontwikkelingen per regio uiteenlopen, kan besloten worden tot een herverdeling van financiële middelen. Bovendien kan aanvullende informatie, bijvoorbeeld over demografie, de achtergronden van verschillen inzichtelijk maken.

Bevragingsapplicatie Veiligheid

De beschikbare statistische gegevens zijn afkomstig uit verschillende bronnen. Deze worden beheerd door een groot aantal organisaties. In de praktijk blijkt het lastig en tijdrovend om relevante gegevens handmatig bij elkaar te zoeken. Het WODC heeft daarom met het CBS de Bevragingsapplicatie Veiligheid ontwikkeld. De opdracht hiertoe was afkomstig

van de projectdirectie 'Veiligheid begint bij voorkomen'.

De nieuwe applicatie stelt de gebruiker in staat gegevens eenvoudig op te vragen, met elkaar te combineren en te presenteren. Dit kan in de vorm van tabellen, grafieken, landkaarten of een combinatie daarvan.

Drie typen vragen

Met behulp van de bevragsapplicatie kunnen drie typen vragen worden beantwoord. Allereerst zijn er cijfers op te vragen over een specifiek onderwerp, zoals het aantal gestolen fietsen in een gemeente over een bepaalde periode. Het tweede type vraag voorziet de resultaten van een context. Zo kan het aantal gestolen fietsen tegen de lokale bevolkingsontwikkeling worden afgezet. Wanneer de bevolking sterker stijgt dan het aantal gestolen fietsen, is er in relatieve zin sprake van een afname van fietsendiefstal. Ten derde is het mogelijk om naar gebieden te zoeken die dezelfde ontwikkeling vertonen. Wanneer het aantal gestolen fietsen in een bepaalde gemeente met een bepaalde marge stijgt, kan naar andere gemeenten met een vergelijkbare stijging worden gezocht.

Privacy

Voor de applicatie is een selectie gemaakt van de bij het WODC en het CBS beschikbare bronnen op het gebied van veiligheid. Hieruit zijn gegevens gehaald en in de database opgenomen, op zodanige wijze dat ze gemakkelijk geactualiseerd en uitgebreid kunnen worden. Om de privacy te beschermen zijn er geen gegevens opgenomen die tot individuen kunnen worden herleid.

Bronvermelding van het beschreven onderzoek

Smartengeld voor naasten en nabestaanden

- Akkermans, A.J., Hulst, J.E., Claassen, E.A.M., Boom, A. ten, Elbers, N.A., Wees, K.A.P.C. van, Bruinvels, D.J., *Slachtoffers en aansprakelijkheid een onderzoek naar behoeften, verwachtingen en ervaringen van slachtoffers en hun naasten met betrekking tot het civiele aansprakelijkheidsrecht - Deel II : affectieschade*. Amsterdam (2008): Interfacultair samenwerkingsverband Gezondheid en Recht, Vrije Universiteit Amsterdam, WODC.
Uitgevoerd door: WODC, EMGO instituut.

Vastgoed & fout

- Gestel, B. van, Kouwenberg, R.F. (medew.), Verhoeven, M.A. (medew.), Verkuyl, M.W. (medew.), *Vastgoed & fout. Een analyse van twaalf strafrechtelijke opsporingsonderzoeken naar illegale en criminele praktijken in de woningsector*. Den Haag (2008): Boom Juridische uitgevers, WODC.
Uitgevoerd door: WODC.
Onderzoek en beleid 272

Hightech-crime, een toenemend probleem

- Hulst, R.C. van der, Neve, R.J.M., *Hightech-crime, soorten criminaliteit en hun daders; een literatuurinventarisatie*. Den Haag (2008): Boom Juridische uitgevers, WODC.
Uitgevoerd door: WODC.
Onderzoek en beleid 264

Horen, zien en verkrijgen? Kijkwijzer en PEGI

- Gosselt, J.F., Hoof, J.J. van, Jong, M.D.T. de, Dorbeck-Jung, B., Steehouder, M.F., *Horen, zien en verkrijgen? Een onderzoek naar het functioneren van Kijkwijzer en PEGI (Pan European Game Information) ter bescherming van jongeren tegen schadelijke mediabeelden*. Den Haag (2008): Boom Juridische uitgevers, Universiteit Twente, faculteit Gedragswetenschappen, WODC.
Uitgevoerd door: WODC, UT – Faculteit Gedragswetenschappen.
Onderzoek en beleid 273

Illegalen in Nederland

- Kromhout, M.H.C., Wubs, H., Beenackers, E.M.Th., *Illegaal verblijf in Nederland. Een literatuuronderzoek*. Den Haag (2008): WODC.
Uitgevoerd door: WODC.
Cahiers 2008-03

Van wet naar werkelijkheid: een synthese

- Klein Haarhuis, C.M., Niemeijer, E., *Wet en werkelijkheid. Bevindingen uit evaluaties van wetten*. Den Haag (2008): Boom Juridische uitgevers, WODC.
Uitgevoerd door: WODC.
Onderzoek en beleid 267

Auteursrechtarriven: billijkheid, hoogte en toepassing van vergoedingen

- Hugenholtz, P.B., Visser, D.J.G., Hins, A.W., Asser, W.D.H. (medew.), Winthagen, N. (medew.), *Geschillenbeslechting en collectief rechtenbeheer*. Amsterdam – Leiden (2007): Universiteit Amsterdam, Instituut voor Informatierecht, Universiteit Leiden, WODC.
Uitgevoerd door: Universiteit van Amsterdam, Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Instituut voor Informatierecht (IVIR), WODC.

Commissie Evaluatie Afgesloten Strafzaken geëvalueerd

- Ridder, J. de, Klein Haarhuis, C.M., Jongste, W.M. de, *De CEAS aan het werk. Bevindingen over het functioneren van de Commissie Evaluatie Afgesloten Strafzaken 2006–2008*. Den Haag (2008): Boom Juridische uitgevers, WODC, Rijksuniversiteit Groningen, Faculteit Rechtsgeleerdheid.
Uitgevoerd door: WODC, Rijksuniversiteit Groningen, Faculteit Rechten.
Onderzoek en beleid 274

Hersenen in beeld

- Kogel, C. de, *De hersenen in beeld. Neurobiologisch onderzoek en vraagstukken op het gebied van verklaring, reductie en preventie van criminaliteit.* Den Haag (2008): Boom Juridische uitgevers, WODC.
Uitgevoerd door: WODC.
Onderzoek en beleid 270

Oplichting, een slachtofferprofiel

- Oudejans, M., Vis, C., *Slachtoffers van (poging tot) oplichting Onderzoek onder burgers in Nederland.* Tilburg (2008): CentERdata, Universiteit van Tilburg, WODC.
Uitgevoerd door: WODC, CentERdata.

WODC-publicaties 2008

Een volledige beschrijving van alle publicaties met de integraal te downloaden rapporten is te vinden op www.wodc.nl

ONDERZOEK EN BELEID

- **Onderlinge agressie en geweld, posttraumatische stress en arbeidsverzuim in penitentiaire inrichtingen**
 Kunst, M.J.J., Schweizer, S., Bogaerts, S., Knaap, L.M. van der
Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2008
 Uitgevoerd door: Universiteit van Tilburg, Intervict, WODC
Onderzoek en beleid, nr. 260
- **Aggression and violence, posttraumatic stress and absenteeism in penitentiaries**
 Kunst, M.J.J., Schweizer, S., Bogaerts, S., Knaap, L.M. van der
Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2008
 Uitgevoerd door: Universiteit van Tilburg, Intervict, WODC
Onderzoek en beleid, nr. 260a
- **Trendrapportage advocatuur 2006; toegankelijkheid, continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening**
 Voert, M. ter, Peters, S.L.
Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2008
Onderzoek en beleid, nr. 261
- **Behoeften van slachtoffers van delicten; een systematische literatuurstudie naar behoeften zoals door slachtoffers zelf geuit**
 Boom, A. ten, Kuijpers, K.F., Moene, M. (medew.)
Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2008
 Uitgevoerd door: Universiteit van Tilburg, Intervict, WODC
Onderzoek en beleid, nr. 262
- **Toezichtprogramma's voor delinquenten en forensisch psychiatrische patiënten; effectiviteit en veronderstelde werkzame mechanismen**
 Kogel, C.H. de, Nagtegaal, M.H.
Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2008
Onderzoek en beleid, nr. 263
- **Hightech-crime, soorten criminaliteit en hun daders; een literatuurinventarisatie**
Onderzoek met publicatie
 Hulst, R.C. van der, Neve, R.J.M.
Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2008
Onderzoek en beleid, nr. 264
- **Trendrapportage notariaat 2006; toegankelijkheid, continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening**
 Laclé, Z.D., Voert, M.J. ter
Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2008
Onderzoek en beleid, nr. 265
- **Uitgenodigde vluchtelingen; beleid en de maatschappelijke positie in nationaal en internationaal perspectief**
 Guiaux, M., Uiters, A.H., Wubs, H., Beenackers, E.M.Th.
Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2008
Onderzoek en beleid, nr. 266
- **Wet en werkelijkheid; bevindingen uit evaluaties van wetten**
 Klein Haarhuis, C.M., Niemeijer, E.
Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2008
Onderzoek en beleid, nr. 267

- **Ik zit vast; een exploratieve studie naar emotionele verwerking van justitiële vrijheidsbeneming door jongeren**
 Laan, A.M. van der, Vervoorn, L., Schans, A. van der, Bogaerts, S.
Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2008
Onderzoek en beleid, nr. 268
- **Being inside; an explorative study into emotional reactions of juvenile offenders to custody**
 Laan, A.M. van der, Vervoorn, L., Schans, A. van der, Bogaerts, S.
Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2008
Onderzoek en beleid, nr. 268a
- **Security Applications for Converging Technologies; impact on the constitutional state and the legal order**
 Teeuw, W.B. (red.), Vedder, A.H. (red.), Custers, B.H.M., Dorbeck-Jung, B.R., Faber, E.C.C., Iacob, S.M., Koops, B.-J., Leenes, R.E., Poot, H.J.G. de, Rip, A., Vudisa, J.N.
Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2008
Uitgevoerd door: Telematica Instituut, Universiteit van Tilburg, Mesa + Instituut voor nanotechnologie, WODC
Onderzoek en beleid, nr. 269
- **De hersenen in beeld; neurobiologisch onderzoek en vraagstukken op het gebied van verklaring, reductie en preventie van criminaliteit**
 Kogel, C. de
Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2008
Onderzoek en beleid, nr. 270
- **Criminaliteit en rechtshandhaving 2007; ontwikkelingen en samenhangen**
 Eggen, A.Th.J. (red.), Kalidien, S.N. (red.)
Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2008
Uitgevoerd door: CBS, WODC
Onderzoek en beleid, nr. 271
- **Vastgoed & fout; een analyse van twaalf strafrechtelijke opsporingsonderzoeken naar illegale en criminele praktijken in de woning-sector**
 Gestel, B. van, Kouwenberg, R.F., Verhoeven, M.A., Verkuylen, M.W.
Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2008
Onderzoek en beleid, nr. 272
- **Horen, zien en verkrijgen?; een onderzoek naar het functioneren van Kijkwijzer en PEGI (Pan European Game Information) ter bescherming van jongeren tegen schadelijke mediabeelden**
 Gosselt, J.F., Hoof, J.J. van, Jong, M.D.T. de, Dorbeck-Jung, B., Steehouder, M.F.
Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2008
Uitgevoerd door: Universiteit Twente, faculteit Gedragswetenschappen, WODC
Onderzoek en beleid 273
- **De CEAS aan het werk; bevindingen over het functioneren van de Commissie Evaluatie Afgesloten Strafzaken 2006-2008**
 Ridder, J. de, Klein Haarhuis, C.M., Jongste, W.M. de
Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2008
Uitgevoerd door: Rijksuniversiteit Groningen, Faculteit Rechtsgeleerdheid, WODC
Onderzoek en beleid, nr. 274

CAHIERS

- **Onderlinge agressie en geweld van personeelsleden in een penitentiaire inrichting**
Bogaerts, S., Hartogh, V. den, Knaap, L.M. van der
Den Haag, WODC, 2008
Cahier, 2008-01
- **Van vonnis tot DNA-profiel; procesevaluatie van de Wet DNA-onderzoek bij veroordeelden**
Kruisbergen, E.W.
Den Haag, WODC, 2008
Cahier, 2008-02
- **Illegaal verblijf in Nederland; een literatuuronderzoek**
Kromhout, M.H.C., Wubs, H., Beenackers, E.M.Th.
Den Haag, WODC, 2008
Cahier, 2008-03
- **Het kennisfundament t.b.v. de aanpak van criminele Marokkaanse jongeren**
Distelbrink, M., Pels, T.
Den Haag, Verwey-Jonker Instituut, WODC, 2008
Cahier, 2008-04
- **Aandachtspunten voor preventie van marginalisering van Antillianen; aanvulling op Cahier 2008-4: Het kennisfundament t.b.v. de aanpak van criminele Marokkaanse jongeren**
Distelbrink, M., Pels, T.
Den Haag, Verwey-Jonker Instituut, WODC, 2008
Cahier, 2008-04 supplement
- **Psychometrische kwaliteit van en de verbanden tussen de gedetineerdensurvey en de BASAM-DJI; voorstudie in het kader van het onderzoek Benchmark Gevangeniswezen**
Molleman, T., Sandijk, M.J. van (medew.)
Den Haag, WODC, 2008
Cahier, 2008-05
- **Capaciteitsbehoefte justitiële ketens 2013; beleidsneutrale ramingen**
Moolenaar, D.E.G., Diephuis, B., Gammeren-Zoetewij, M. van, Kalidien, S., Leertouwer, E.C., Tulder, F.P. van
Den Haag, Raad voor de rechtspraak, WODC, 2008
Cahier, 2008-06
- **Mediation Monitor 2008; tussenrapportage**
Guiaux, M., Tumewu, M.
Den Haag, WODC, 2008
Cahier, 2008-07
- **Geschilgedrag; verklaringen bijeengebracht**
Klein Haarhuis, C.M.
Den Haag, WODC, 2008
Cahier, 2008-08
- **De opsporing verruimd?; de Wet opsporing terroristische misdrijven een jaar in werking**
Poot, C.J. de, Bokhorst, R.J., Smeenk, W.H., Kouwenberg, R.F.
Den Haag, WODC, 2008
Cahier, 2008-09

FACT SHEETS

- **Monitor veelplegers 2008;
samenvatting van de resultaten**
Tollenaar, N., Huijbregts, G.L.A.M., Meijer, R.F.,
Dijk, J. van
*Den Haag, Stichting Informatie Voorziening Zorg,
WODC, 2008
Fact sheet 2008-1*
- **Recidivebericht 1997-2004;
ontwikkelingen in de strafrechtelijke
recidive van Nederlandse justitiabelen**
Wartna, B.S.J., Beijersbergen, K.A., Blom, M.,
Tollenaar, N., Weijters, G., Essers, A.A.M., Alma,
S.M., Alberda, D.L.
*Den Haag, WODC, 2008
Fact sheet 2008-2*
- **Mediation Monitor het Juridisch Loket;
tussenrapportage 2008**
Tumewu, M.
*Den Haag, WODC, 2008
Fact sheet 2008-3*
- **Mediation Monitor Rechtspraak;
tussenrapportage 2008**
Guiaux, M.
*Den Haag, WODC, 2008
Fact sheet 2008-4*
- **Mediation monitor 2008;
tussenrapportage over mediations
buiten doorverwijzingsvoorzieningen**
Tumewu, M.
*Den Haag, WODC, 2008
Fact sheet 2008-5*

OVERIG WODC

- **De WODC-Recidivemonitor**
Wartna, B.S.J., Blom, M., Tollenaar, N.
Den Haag, WODC, 3e herz. editie, 2008

EXTERN VERRICHT ONDERZOEK

Dit betreft de externe onderzoeken die niet in de reeksen Onderzoek en beleid of Cahiers zijn gepubliceerd.

- **Aansluiting voorlopige hechtenis en tbs met voorwaarden; toezichtloze perioden vóór de rechterlijke uitspraak onherroepelijk is**
Bergh, M. von, Siesling, M., Jacobs, M.
Tilburg, IVA beleidsonderzoek en advies, Universiteit van Tilburg, 2008
- **Achtergronden van jeugddelinquentie en Middelengebruik**
Junger-Tas, J., Steketeer, M., Moll, M.
Utrecht, Verwey-Jonker Instituut, 2008
- **Afdoening van zeer ernstige delicten gepleegd door jeugdigen; vervolgonderzoek naar aanleiding van de Motie Griffith**
Buysse, W., Dijk, B. van, Abraham, M.
Amsterdam, DSP-groep, 2008
- **Ambtscriminaliteit aangegeven?; een onderzoek naar het opvolgen van en kennis over de wettelijke verplichting tot aangifte van artikel 162 Sv misdrijven**
Vries Robbé, E. de, Cornelissens, A., Ferwerda, H.
Arnhem, Advies- en Onderzoeksgroep Beke, 2008
- **Band met behandeling; een onderzoek naar de toegevoegde waarde van Electronic Monitoring aan de behandeling van tbs-gestelden en jongeren met een PIJ-maatregel**
Berends, I.E., Vinkenvleugel, M.H.I., Bijl, B.
Duivendrecht, PI Research, 2008
- **Betrokkenheid van het Ministerie van Justitie bij Nederlandse interventies voor het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen**
Huson, F.R.P., Habib, K., Voermans, W.J.M.
Leiden, Universiteit Leiden, Faculteit der Rechtsgeleerdheid, vakgroep staats- en Bestuursrecht, 2008
- **Bont en blauw; een onderzoek naar de behandeling van geweldszaken tegen politieambtenaren en de bejeging van slachtoffers daarvan door de politie en het openbaar ministerie**
Leiden, I. van, Ferwerda, H.
Arnhem, Advies- en Onderzoeksgroep Beke, 2008
- **Coffeeshops in Nederland 2007; aantallen coffeeshops en gemeentelijk beleid 1999-2007**
Bieleman, B., Beelen, A., Nijkamp, R., Bie, E. de
Groningen/Rotterdam, INTRAVAL - Bureau voor onderzoek & advies, 2008
- **Criminogene en beschermende factoren bij preventief gehechte jongens in een JJI**
Matkoski, S., Vervaeke, G.
Leuven, Leuven Instituut voor Criminologie, Faculteit Rechtsgeleerdheid, 2008
- **De kern van de zaak?; eindrapport in het kader van de pilot kernbepalingen**
Ridder, J. de, Struiksma, N.
Groningen, Vakgroep Bestuursrecht en Bestuurskunde, Rijksuniversiteit Groningen, Pro Facto, 2008
- **De maatregel Inrichting voor Stelselmatige Daders; procesevaluatie**
Goderie, M., Lünemann, K.D., Drost, L. (medew.), Tierolf, B. (medew.), Hermens, F. (medew.), Heuvel, L. van den (medew.)
Utrecht, Verwey-Jonker Instituut, 2008
- **De strafrechtelijke rechtshulpverlening van België, Duitsland en Frankrijk aan Nederland**
Daele, D. van, Spapens, T., Fijnaut, C.
Antwerpen, KU Leuven, Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Universiteit van Tilburg, Departement Strafrecht, 2008

- **De tenuitvoerlegging van sancties: maatwerk voor de rechter?**
Boone, M., Beijer, A., Franken, A.A., Kelk, C.
Utrecht, UU - Willem Pompe Instituut voor Strafrechtswetenschappen, 2008
- **Digitale ontsluiting van historische archieven en verweesde werken; een inventarisatie**
Elferink, M.H., Ringnalda, A.
Utrecht, Universiteit Utrecht, Faculteit Rechtsgeleerdheid, CIER, 2008
- **Doorverwijzing door slachtofferhulp**
Jansen, M., Koffijberg, J., Homburg, G.
Amsterdam, Regioplan Beleidsonderzoek, 2008
- **Een slimme gok?; onderzoek naar de mogelijkheden om de aard en de omvang van illegale kansspelen in Nederland vast te stellen**
Wilkinson, C., Vunderink, L., Heijden, P.G.M. van der Barneveld, Significant, 2008
- **Electronic monitoring evaluatie pilots PI Ammerswiel en PI Bankenbosch**
Velde, R. te, Segers, J., Bekkers, R., Bilderbeek, R.
Utrecht, Dialogic, 2008
- **Evaluatie Justitie in de Buurt nieuwe stijl; verbindende netwerken in de veiligheidshuizen**
Vianen, R.T. van, Hooegeveen, C., Slump, G.J., Maaskant, G.M., Persoon, A.M.
Woerden, Adviesbureau Van Montfoort, 2008
- **Evaluatie van de strafvorderingsrichtlijn kwalificerende slachtoffers**
Aa, S. van der, Vorm, B. van der, Pemberton, A., Kesteren, J. van, Letschert, R.
Tilburg, Int. Victimology Institute Tilburg (Intervict), 2008
- **Filteren van kinderporno op internet; een verkenning van technieken en reguleringen in binnen- en buitenland**
Stol, W. Ph., Kaspersen, H.W.K., Kerstens, J., Leukfeldt, E.R., Lodder, A.R.
Den Haag, Noordelijke Hogeschool Leeuwarden, Lectoraat Integrale Veiligheid, Vrije Universiteit, Instituut voor Informatica en Recht, 2008
- **Gedetineerde vrouwen in Nederland; over import- en deprivatiefactoren bij detentieschade**
Slotboom, A.-M., Bijleveld, C., Day, S., Giezen, A. van Amsterdam, Vrije Universiteit, Faculteit der Rechtsgeleerdheid, California Department of Corrections & Rehabilitation, Universiteit Leiden, 2008
- **Gedragskundige rapportage en advisering in de strafrechtspleging voor volwassenen**
Nauta, O., Jonge, G. de
Amsterdam, DSP-groep, 2008
- **Geweld onder invloed; evaluatie van een nieuwe werkwijze van de politie gericht op versterking van de informatiepositie ten aanzien van alcohol- en drugsgebruik door geweldplegers**
Bruinsma, M., Balogh, L., Muijnck, J. de
Tilburg, IVA Beleidsonderzoek en Advies, 2008
- **Herhaald slachtofferschap; evaluatie van het project Herhaald slachtofferschap**
Bruinsma, M.Y., Haaf, J. van, Muijnck, J.A. de, Kunst, M.
Tilburg, UvT - Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Intervict, 2008
- **Implementatie van EU-handhavingsvoorschriften**
Adriaanse, P.C., Barkhuysen, T., Boswijk, P., Habib, K., Kruif, C. de, Luchtman, M.J.J.P., Ouden, W. den, Prechal, A., Steunenbergh, B., Vervaele, J.A.E., Voermans, W.J.M., Vries, S.A. de, Widdershoven, R.J.G.M.
Leiden, Universiteit Leiden, Faculteit der Rechtsgeleerdheid, 2008
- **Interetnische contacten tussen scholieren in het voortgezet onderwijs; een analyse en waardering van het onderzoek binnen het paradigma van de contacthypothese**
Lindo, F.
Amsterdam, Institute for Migration and Ethnic Studies, Universiteit van Amsterdam, 2008
- **Kansspelen in andere aarde; een onderzoek naar kansspelproblematiek onder allochtone Nederlanders**
Bruin, D. de, Fris, M., Braam, R., Verbraeck, H.
Utrecht, CVO, 2008

- **Kappen met asociaal gedrag; evaluatie van de pilot FF Kappe in Rotterdam**
Winkels, J.
Nijmegen, ITS, Radboud Universiteit, 2008
- **Kortetermijnevaluatie Wet inburgering buitenland; eindrapportage**
Wilkinson, C., Goedvolk, M., Dieten, S. van
Barneveld, Significant BV, 2008
- **Leerlingbemiddeling in het basis- en voortgezet onderwijs**
Dekker, B., Krooneman, P.
Amsterdam, Regioplan Beleidsonderzoek, 2008
- **Mogelijkheden voor therapie-effectonderzoek in de tbs-sector; komen tot een evidence base onder zorgprogramma's**
Beurs, E. de, Barendregt, M.
Utrecht, Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie, 2008
- **Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven 2007; feiten en trends inzake aard en omvang van criminaliteit in het bedrijfsleven**
Amsterdam, TNS NIPO, 2008
- **Monitormechanismen 'Justitie over morgen'**
Amstelveen, De Ruijter Strategie, 2008
- **Ongewenst verklaarde vreemdelingen in de tbs**
Brink, M., Desain, E.J.P., Koning, C.C.
Amsterdam, Regioplan Beleidsonderzoek, 2008
- **Plan- en procesevaluatie herstelgerichte detentie PI Nieuwegein**
Jansen, M., Hissel, S., Homburg, G.
Amsterdam, Regioplan Beleidsonderzoek, 2008
- **Preventie van herhaald slachtofferschap; een research synthese van maatregelen ter voorkoming van herhaling**
Kunst, M.J.J., Dijk, J.J.M. van, Pemberton, A., Bruinsma, M.Y.
Tilburg, UvT - Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Intervict, 2008
- **Risicotaxatie bij verlof van gedetineerden; een (inter)nationale vergelijking van instrumenten en procedures**
Plaisier, J., Ditzhuijzen, J. van
Amsterdam, Impact R&D, 2008
- **Slachtoffers en aansprakelijkheid; een onderzoek naar behoeften, verwachtingen en ervaringen van slachtoffers en hun naasten met betrekking tot het civiele aansprakelijkheidsrecht - Deel II : affectieschade**
Akkermans, A.J., Hulst, J.E., Claassen, E.A.M., Boom, A. ten, Elbers, N.A., Wees, K.A.P.C. van, Bruinvels, D.J.
Amsterdam, EMGO instituut, 2008
- **Slachtoffers van (poging tot) oplichting; onderzoek onder burgers in Nederland**
Oudejans, M., Vis, C.
Tilburg, CentERdata, 2008
- **Sporen met DNA; evaluatie van de wijziging van de regeling van het DNA-onderzoek in strafzaken per november 2001**
Jacobs, M.J.G., Bruinsma, M.Y.
Tilburg, IVA Tilburg, 2008
- **Taken en functies van de Centrale Autoriteit bij de uitvoering van het Haags Kinderontvoeringsverdrag in Duitsland, Engeland & Wales, Frankrijk en Zweden; een rechtsvergelijkend Onderzoek**
Antokolskaia, M.V., Ruitenbergh, G.C.A.M.
Amsterdam, Vrije Universiteit, Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Vakgroep Privaatrecht, 2008
- **TBS-plaatsen in penitentiaire inrichtingen**
Desain, E.J.P., Brink, M., Koning, C.C.
Amsterdam, Regioplan, 2008
- **Transnationale samenwerking tussen toezichthouders in Europa**
Boswijk, P., Jansen, O.J.D.M.L., Widdershoven, R.J.G.M.
Utrecht, Universiteit Utrecht, 2008

- **Van binnen naar buiten; een behoefteonderzoek naar de aard en omvang van nazorg voor gedetineerden**
 Kuppens, J., Ferwerda, H.
Arnhem, Advies en Onderzoeksgroep Beke, 2008
- **Vast(gelopen) in den vreemde; een onderzoek naar het hoge aantal Nederlanders in buitenlandse detentie**
 Miedema, F., Stolz, S.
Nijmegen, ITS, 2008
- **Vergoeding van schade ten gevolge van rechtmatig en onrechtmatig overheidsoptreden; een beeld van de praktijk**
 Mein, A.G., Drost, L.F., Balogh, L.
Den Haag, Beleidsonderzoek & Advies (B&A), 2008
- **Wat niet weet, wat niet deert; een evaluatieonderzoek naar de werking van de Wet bescherming persoonsgegevens in de praktijk**
 Winter, H.B., Jong, P.O. de, Sibma, A., Visser, F.W., Herweijer, M., Klingenberg, A.M., Prakken, H.
Groningen, Pro Facto, 2008
- **Zelfcontrole en externaliserend gedrag bij kleuters**
 Beek, C. van de, Karreman, A., Junger, M., Dekovic, M., Aken, C. van, Verhoeven, M., Doreleijers, Th.A.H.
Amsterdam/Utrecht, Universiteit Utrecht, FSW, Departement Psychologie, Ontwikkelingspsychologie, 2008

WETENSCHAPPELIJKE PUBLICATIES VAN WODC-MEDEWERKERS

Dit betreft de wetenschappelijke publicaties op persoonlijke titel.

- Beijaard, F. (2008). Toegestane steekwapens binnenkort verboden handelswaar. *Justitiële verkenningen*, 34 (4), 89-94.
- Beijersbergen, K.A., & Wartna, B. (2008). Recidive na de Glen Mills School: Kan een groepsgerichte aanpak verdere criminaliteit bij jeugdigen voorkomen? *Tijdschrift voor Veiligheid*, 7 (3), 3-16.
- Bijl, R.V., Zorlu, A., Jennissen, R.P.W., & Blom, M. (2008). The integration of migrants in the Netherlands monitored over time: Trends and cohort analyses. In C. Bonifazi, M. Okólski, J. Schoorl & P. Simon (red.), *International migration in Europe: New trends and new methods of analysis* (pp. 199-223). Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Bogaerts, S. (2008). Victim Ranking among sex offenders. *Journal of Sexual Aggression*, 14, 45-52
- Bogaerts, S. (2008). Onderzoek met de polygraaf naar bekentenissen betreffende de seksuele voorgeschiedenis onder 25 Nederlandse mannen die kinderporno hadden gedownload. *Panopticon*, 2, 36-48.
- Bogaerts, S., & Leeuw, F.L. (2008). De inspectie voor de sanctietoepassing (IS): De kwaliteit van inspectierapporten getoetst. *Sancties*, 2, 91-100.
- Bogaerts, S., & Nagtegaal, M. (2008). Risk assessment, risk management en nieuwe ontwikkelingen binnen het forensische landschap. In T.I. Oei & L.H.W.M. Kaiser (red.), *Forensische psychiatrie onderweg: In de spiegel kijken naar het verleden en koersen naar de toekomst*, (pp. 349-357). Nijmegen: Wolf legal Publishers.
- Bogaerts, S., & Scheepmaker, M.P.C. (2008). Voorwoord. *Justitiële verkenningen*, 34 (5), 5-9.
- Bogaerts, S., Daalder, A., Vanheule, S., & Leeuw, F.L. (2008). Personality disorders in a sample of paraphilic and non-paraphilic child molesters: A comparative study. *International journal of offender therapy and comparative criminology*, 52 (1), 21-30.
- Brugman, D., Bink, M.D., Nas, C.N., & Bos, J.K. van den (2008). Equip: Kunnen delinquente jongeren elkaar helpen in hun sociale ontwikkeling? In I. Weijers (red.) *Justitiële interventie: Voor jeugdige daders en risicjongeren* (pp. 223-237). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
- Croes, M. (2008). Tolerantie van intolerantie? In M. de Jong, M. Kommer, & A. van Kook et al. (red.), *Denkwerk* (pp. 88-91). Den Haag: Ministerie van Justitie.
- Croes, M. (2008). Gedragseffecten van Anti Social Behaviour Orders. In: W.H. van Boom, I. Giesen, & A.J. Verhey (red.), *Gedrag en privaatrecht: Over gedragspresumpties en gedragseffecten bij privaatrechtelijke leerstukken* (pp. 561-600). Den Haag 2008: Boom Juridische uitgevers.
- Croes, M. (2008). Pour une approche quantitative de la survie et du sauvetage des juifs'. In J. Sémelin, C. Andrieu, & S. Gensburger (red.), *La résistance aux génocides: De la pluralité des actes de sauvetage* (pp. 83-98). Parijs: Presses de la fondation nationale des sciences politiques.
- Croes, M. (2008). De politie: je beste kameraad? *Tijdschrift voor Criminologie*, 50 (4), 413-421.
- Croes, M., & Leeuw, F.L. (2008). Van bijschaving tot beschaving: Civilisatiestrategieën en het belang van evidence-based interventies. *Bestuurskunde*, 17 (1), 16-19.
- Croes, M., Elffers, H., & Klijn, A. (2008). Leken en strafrechters vergeleken: Wagenaars' raadkameronderzoek en de discussies over punitiviteit en lekeninbreng. *Rechtstreeks*, (3), 6-44.
- Elsner, B., Aubusson de Cavarlay, B., & Smit, P. (2008). The examining magistrate's function and involvement in investigative matters. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 14 (2-3), 225-235.
- Elsner, B., Smit, P., & Zila, J. (2008). Police case-ending possibilities within criminal investigations. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 14(2-3), 191-201.

- Elsner, B., Aebi, M., Aubousson de Cavarlay, B., Gilliéron, G., Hakeri, H., Jehle, J., Killias, M., Lewis, C., Peters, J., Roth, E., Smit, P., Sobota, P., Turkovic, K., Wade, & M., Zila, J. (2008). The criminal justice approach: Case examples. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 14 (2-3), 123-132.
- Eshuis, R. (2008). Kortere procedures: Wat werkt? *Executief*, 11, 164-170.
- Gestel, B. van (2008). Illegale en criminele praktijken in de woningsector. *CIROC Nieuwsbrief*, 8 (3).
- Huls, F. & Jennissen, R.P.W. (2008). Veiligheid en criminaliteit. In K. Oudhof, R. van der Vliet, & B. Hermans (red.), *Jaarrapport Integratie 2008* (pp. 177-200). Den Haag: CBS.
- Hulst, R.C. van der, & Kleemans, E.R. (2008). Human capital and social capital in criminal networks - Verslag van een colloquium. *CIROC nieuwsbrief*, 8 (20), 4-5.
- Jehle, J., Smit, P., & Zila, J. (2008). The public prosecutor as the key player: Prosecutorial case-ending decisions: *European Journal on Criminal Policy and Research*, 14 (2-3), 161-179.
- Jennissen, R. (2008). Van school- naar beklagenbank: Voortijdig schoolverlaten en criminaliteit onder autochtonen en niet-westerse allochtonen. *Demos, bulletin over bevolking en samenleving* 24 (7), 5-8.
- Jennissen, R., & Oudhof, K. (2008). De arbeidsmarktpositie van de niet-westerse immigratiecohorten in de eerste jaren van verblijf in Nederland. *Migrantenstudies*, 24 (4), 273-287.
- Kaal, H., Vanderveen, G., & McConnell, W. (2008). Een postcodegebied is de buurt niet: Het gebruik van buurtvragen in (criminologisch) surveyonderzoek. *Sociologie*, 4 (4), 371-394.
- Kalidien, S., & Choenni, S. (2008). Vermogensmisdrijven dalen. *Secondant*, 2, april, 8-12.
- Kleemans, E.R. (2008). Special issue: Organized crime and terrorism. *European Journal of Criminology*, 5 (1), 5-12.
- Kleemans, E.R. (2008). Introduction to Special Issue: Organized crime, terrorism and European criminology. *European Journal of Criminology*, 5(1), 5-12.
- Kleemans, E.R. (2008). Inleiding. *CIROC Nieuwsbrief*, 8 (2), 1.
- Kleemans, E.R., Bunt, H.G. van de (2008). Organised crime, occupations and opportunity. *Global Crime*, 9 (3), 185-197.
- Kleemans, E.R., Bunt, H.G. van de (2008). Occupations and opportunity: New findings from the Dutch Organised Crime Monitor. *CIROC Newsletter*, 8 (1), 1-2.
- Kleemans, E.R., Poot, C. de (2008). Criminal careers in organized crime and social opportunity structure. *European Journal of Criminology*, 5 (1), 69-98.
- Kleemans, E.R., Korf, D.J., & Staring, R. (2008). Mensen van vlees en bloed. Kwalitatief onderzoek in de criminologie. *Tijdschrift voor Criminologie*, 50 (4), 2008, 323-334.
- Klein Haarhuis, C.M. (2008). Capita Selecta: Bezwaarprocedures en hun filterwerking (par. 3.7). In CBS (red.), *Bestuursrechtspraak in Nederland 2007* (pp 72-78). Den Haag: CBS.

- Klein Haarhuis, C.M., & Niemeijer, E. (2008). Wetten in werking: Over interventies, werking, effectiviteit en context. *Recht der Werkelijkheid*, 29 (2), 9-34.
- Knaap, L.M. van der, Leeuw, F.L., Bogaerts, S., & Nijssen, L.T.J. (2008). Combining Campbell standards and the Realist evaluation approach: The best of two worlds? *American Journal of Evaluation*, 29 (1), 48-57.
- Kogel, C.H. de (2008). Langduriger toezicht op TBS-gestelden en ex-gedetineerden wordt mogelijk: Hoe zal dit toezicht inhoudelijk vorm krijgen? *Forensische Psychiatrie Today (FP2D)*, april.
- Kogel, C.H. de (2008). Effectieve gedragsinterventies: Neurowetenschap beter benutten. *Forensische Psychiatrie Today (FP2D)*, september.
- Kruisbergen, E. (2008). Afname DNA bij veroordeelden leidt tot steeds grotere databank *CIROC nieuwsbrief*, 8 (2), oktober.
- Kulu-Glasgow, I. (2008). Quality of asylum decisions: Uses and limitations of survey of asylum files. In C. Bonifazi, M. Okólski, J. Schoorl, & P. Simon (eds.), *International Migration in Europe: New trends and new methods of analysis* (pp. 313-330). Amsterdam: Amsterdam University Press. Kulu - Glasgow, I., Leeuw, & F.L., Bijl, R. (2008). Arbeidsparticipatie van allochtonen: naar een doordacht beleid? *Sociaalbestek*, 70 (11), 10-15.
- Laan, A. van der, & Weijers, I. (2008). De beleving van de vrijheidsbeneming. In I. Weijers (red.) *Justitiële Interventies voor jeugdige daders* (pp. 333-345). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
- Laan, A.M. van der, Blom, M., & Kleemans, E.R. (2008). Lange- en korte-termijn-risicofactoren voor ernstig delinquent gedrag. *Tijdschrift voor Criminologie*, 50 (3), 248-263.
- Laar, M.W. van, Cruets, A.A.N., Verdurmen, J.J.E., Ooyen-Houben, M.M.J. van, & Meijer, R.F. (2008). Drugsgelateerde criminaliteit. *Nationale Drug Monitor Jaarbericht 2007* (pp 197-221). Utrecht: Trimbos.
- Laar, M.W. van, Cruets, A.A.N., Gageldonk, A. van, Croes, E.A., Ooyen-Houben, M.M.J. van, Meijer, R.F., & Ketelaars, A.P.M. (2008). *The Netherlands drug situation 2007: Report to the EMCDDA, by the Reitox National Focal Point*. Utrecht: Trimbos institute.
- Leerkes, A.S. (2008). Veldwerk achter tralies. *Facta*, 16 (1), 12-14.
- Leerkes, A.S. (2008). (Dis)functies van illegaal verblijf in Amsterdam en Rotterdam. *Rooilijn*, 41 (5), 310-317.
- Leeuw, F.L. (2008). Evaluatie sociaal-pedagogische interventies bij jongeren, Review van P. van der Laan (2008) Wetenschap versus intuïtie. Professioneel ingrijpen bij ernstige jeugdproblematiek. Oratie, UVA. *Tijdschrift voor Criminologie*, 50, 197-200.
- Leeuw, F.L. (2008). *Gedragsmechanismen achter overheidsinterventies en rechtsregels* (Oratie, Universiteit Maastricht 23 mei 2008). Maastricht: Universiteit Maastricht, 2008.
- Leeuw, F.L. (2008). Kennisschatkamers. *Juristenrijk*, 1 (1), 8.
- Leeuw, F.L. (2008). Up and down. *Crimelink*, 1 (2), 57.
- Leeuw, F.L. (2008). Struisvogels in de criminologie. *Crimelink*, 1 (3), 57.
- Leeuw, F.L., & Bogaerts, S. (2008). De Inspectie voor de sanctietoepassing: positionering, onderzoek en betekenis. *Sancties, tijdschrift over straffen en maatregelen*, (1), 32-43.
- Leeuw, F.L., & Furubo, J. (2008). Evaluation systems: What are they and why study them? *Evaluation*, 14 (2), 157-169.
- Meijer, R., Dijk, J. van, Leertouwer, E., & Choenni, R. (2008). A drug crime data mart to support publication on demand. In *Proceedings of the 2nd European Conference on Information Management and Evaluation* (pp. 277-286). UK Reading: Academic Publishing Limited.

- Mulder J. (2008). *Use it or lose it: Music preferences and uses related tot psychosocial functioning among adolescents and young adults* (proefschrift, Universiteit Utrecht). Z.p.: z.u.
- Molleman, T. (2008). Reactie op Arbeidsinspectierapport: Werken met gedetineerden. *Velders Nieuwsbrief, Week 32-34*, (65), 4-5.
- Nagtegaal, M. (2008). Lekker meppen of niet? Interview Psychologie Magazine. *Psychologie Magazine*, (5), 13.
- Nagtegaal, M.H. (2008). *Aggression: Its association with dysfunctional thought control processes, cognition, and personality* (Proefschrift, Universiteit Rotterdam). Z.p.: z.u.
- Nas, C.N., Brugman, D. & Koops, W. (2008). Measuring self-serving cognitive distortions with the 'How I Think' Questionnaire. *European Journal of Psychological Assessment*. 24 (3), 181-189.
- Niemeijer, E., & Klein Haarhuis, C.M. (2008). Hoeveel recht kunt u betalen? Over verklaringen van geschilgedrag en het gebruik van procedures. In W.H. van Boom, I. Giesen en A.J. Verheij (red.) *Gedrag en privaatrecht, over gedragspresumpties en gedragseffecten bij privaatrechtelijke leerstukken* (pp. 537-559). Den Haag: Boom.
- Ooyen-Houben, M.M.J. van (2008). Usage de substances illicites et politique Neérlandaise en matière de drogues: Vue d'ensemble et évaluation exploratoire. *Déviance et Société*, 32 (3), 325-345.
- Ooyen-Houben, M.M.J. van (2008). Quasi compulsory treatment in The Netherlands: Promising theory, problems in practice. In A. Stevens (red), *Crossing frontiers: International Developments in the treatment of drug dependence lessons for UK* (pp. 131-152). Londen: Pavilion Publishers.
- Ooyen-Houben, M.M.J. van, Roeg, D., Kogel, K. de, & Koeter, M.W.J. (2008). Zorg onder dwang en drang; Een verkenning van mogelijkheden en grenzen. *Justitiële verkenningen*, 34 (3), 11-41.
- Peters, S.L. (2008). When fairness is important: Reactions to being inequitably paid in communal relationships. *Social Justice Research*, 21 (1), 86-105.
- Peters, S.L. (2008). On the psychology of being advantaged: How people react to being overpaid. *Social Justice Research*, 21 (2), 179-191.
- Pomp, L., & Bogaerts, S. (2008). Sociale netwerkanalyse in het tbs-systeem. *Justitiële verkenningen*, 34 (5), 60-77.
- Poot, C.J. de, & Scheepmaker, M. (2008). Technologie, cognitie en Justitie: Voorwoord. *Justitiële verkenningen*, 34 (1), 5-9.
- Smit, P. (2008). Prosecution and courts. In K. Aromaa, & M. Heiskanen (red.); *Crime and criminal justice systems in Europe and North America 1995-2004* (pp 94-117). Helsinki: European Institute for Crime Prevention and Controle. HEUNI publicatie nr. 55.
- Smit, P., Haen, I., & Gammeren, M. van (2008). An empirical approach to country clustering. In K. Aromaa, & M. Heiskanen (red.) : *Crime and Criminal Justice Systems in Europe and North America 1995-2004* (pp 169-195). Helsinki: European Institute for Crime Prevention and Controle. HEUNI publicatie nr. 55.
- Swarte, V.V.P., Nijhuis, C., Maas, G.C., & Nijboer, S. (2008). *Samenwerken in de Regio*. Haarlem: Stichting MEER.
- Tenneij, N.H., & Koot, H.M. (2008). Incidence, types and characteristics of aggressive behaviour in treatment facilities for adults with mild intellectual disability and severe challenging behaviour. *Journal of Intellectual Disability Research*, 52, 114-124.
- Tollenaar, N. (2008). Signalement: Monitor veelplegers. Jeugdige en zeer actieve veelplegers in kaart gebracht. *Tijdschrift voor veiligheid*, 7 (1), 52-56.
- Tollenaar, N. De monitor veelplegers: Jeugdige en zeer actieve volwassen veelplegers gevolgd in Nederland. *Cahier Politiestudies*, 8(3), 103-121.

- Torenvlied, R., & Klein Haarhuis, C.M. (2008). Polarization and policy reform: Anti-corruption policymaking in sub-Saharan Africa. *Journal of Peace Research*, 45 (2), 223-240.
- Tumewu, M., & Voert, M. ter (2008). Mediation via het Juridisch Loket. *Tijdschrift voor mediation en conflictmanagement*, 12 (1), 25-34.
- Velthoven, B.C.J. van, & Voert, M. ter (2008). Paths to Justice in the Netherlands. In International Legal Aid group 2005, *Legal Aid in the global era* (pp 231-254). Glasgow: University of Strathclyde.
- Visser, R.A., Gernerden, E. van, More, P.A., & Roon, R.C.J. de (2008). *Sturing en samenwerking in handhavingsprojecten*. Leiden: Leiden University Press.
- Voert, M. ter (2008). Het profiel van de Nederlandse advocatuur. In S. Parmentier & P. Ponsaers (red.), *De Vlaamse advocaat* (pp 185-213). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
- Wade, M., Aebi, M., Aubusson de Cavarly, B., Balcells, M., Gilliéron, G., Hakeri, H., Killias, M., Lewis, C., Roth, E., Smit, P.R., Sobota, P., Turkovic, K., & Zila, J. (2008). When the line is crossed: Paths to control and sanction behaviour necessitating a state reaction. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 14 (2-3), 101-122.
- Wade, M., Smit, P., & Aubusson de Cavarlay, B. (2008). The prosecution role where courts decide cases. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 14 (2-3), 133-143.
- Wartna, B. (2008). Voortgangsbericht Recidivestudies. Den Haag: WODC.
- Weijters, G.M. (2008). *Youth delinquency in Dutch cities and schools: A multilevel approach* (proefschrift Radboud Universiteit Nijmegen). Z.p.: z.u. ICS Dissertation Radboud University Nijmegen, series nr 148.
- Willemsen, F., & Leeuw, F.L. (2008). Toezicht en inspectie in maten en soorten. *Tijdschrift voor Criminologie*, 50 (2), 96-113.
- Wissen, van L.J.G, & Jennissen, R.P.W. (2008). A simple method for inferring substitution and generation from gross flows: Asylum requests in Europe. In J. Raymer, & en FJ, Willekens(red.), *International migration in Europe: Issues, models and estimates* (p 235-251). Chichester: Wiley and Sons.

Bedrijfsvoering

Personeel

Op 31 december 2008 waren 90 medewerkers in dienst bij het WODC, waarvan 69 in de formatie (met een fifty-fifty verdeling van mannen en vrouwen) en 21 op tijdelijke basis.

Productiegegevens

In het verslagjaar zijn 8 nummers in de reeks Justitiële Verkenningen verschenen, 91 onderzoeksrapporten uitgebracht, 13 bijeenkomsten en een congres (Sociale Netwerk Analyse) georganiseerd. In 2008 zijn 81 (door WODC'ers geschreven) artikelen gepubliceerd, waarvan ongeveer de helft *peer reviewed*.

Via de Infodesk van het WODC zijn iets meer dan 1500 informatievragen binnengekomen en beantwoord. Voorts zijn er ruim 1,2 miljoen hits en 246.000 unieke bezoeken op WODC-websites geweest.

Managementinformatie

Ook in 2008 is geïnvesteerd in de optimalisatie van het managementinformatiesysteem (Navigation), waardoor het WODC nu over een volledig operationeel bedrijfsprocessensysteem beschikt.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim in 2008 is bij het WODC afgenomen van 3,9% naar 2,8%. Dit is deels het gevolg van een intensievere verzuimbegeleiding en van een lager aantal langdurig zieken.

Huisvesting

Sinds oktober 2007 is het WODC gehuisvest op de 3e etage in de Terminal Noord aan de Schedeldoekshaven 131 te Den Haag. In het gebouw zijn voldoende vergaderfaciliteiten aanwezig. Daarnaast is een multifunctionele zaal voor bijvoorbeeld lunchlezingen en (kleine) congressen met een maximale capaciteit van 40 mensen voorhanden ('t Vlak).

Het gebouw is op een steenworp afstand van het Centraal Station Den Haag gelegen en daardoor eenvoudig met het openbaar vervoer te bereiken. Wij zijn ook bereikbaar met de auto. Er is echter geen eigen parkeergelegenheid. Er is wel een openbare (betaald parkeren) parkeergarage tegenover de ingang van Terminal Noord.

Opleidingsprogramma

In het afgelopen jaar werden de WODC-medewerkers in de gelegenheid gesteld hun kennis en ervaring te ontwikkelen door het volgen van cursussen, trainingen en workshops.

Promovendi in 2008

In het verslagjaar zijn drie medewerkers van het WODC gepromoveerd. Dit zijn:

- Dr. J. Mulder op *Use it or lose it: Music preferences and uses related to psychosocial functioning among adolescents and young adults*. Proefschrift ter verkrijging van de graad van doctor aan de Universiteit Utrecht.
- Dr. M.H. Nagtegaal op *Aggression: Its association with dysfunctional thought control processes, cognition, and personality*. Proefschrift ter verkrijging van de graad van doctor aan de Erasmus Universiteit te Rotterdam.
- Dr. G.M. Weijters op *Youth delinquency in Dutch cities and schools: A multilevel approach*. Proefschrift ter verkrijging van de graad van doctor aan de Radboud Universiteit Nijmegen.

Organisatie

Directeur WODC

Prof. dr. F.L. (Frans) Leeuw
(070) 370 65 56
f.leeuw@minjus.nl

Directiesecretaris

Mw. T. (Taskien) Khudabux
(070) 370 74 02
T.Khudabux@minjus.nl

Plv directeur, Hoofd onderzoekafdeling Criminaliteit, Rechtshandhaving en Sancties (CRS)

Prof. dr. S. (Stefan) Bogaerts
(070) 370 69 32
s.bogaerts@minjus.nl

Hoofd onderzoekafdeling Rechtsbestel, Wetgeving, Internationale en vreem- delingenaangelegenheden (RWI)

Mw. dr. M.H.C. (Mariska) Kromhout (a.i.)
(070) 370 65 43
Mw. dr. M.J. (Marijke) ter Voert (a.i.)
(070) 370 65 69

Hoofd Extern Wetenschappelijke Betrekkingen (EWB)

Mw. drs. A.L. (Annelies) Daalder
(070) 370 74 75

Hoofd Statistische Informatievoorziening en Beleidsanalyse (SIBa)

Dr. ir. R. (Sunil) Choenni
(070) 370 72 06

Hoofd Documentaire Informatievoorziening (DIV)

P.F.M. (Paul) Platenburg
(070) 370 74 91

Hoofd Bedrijfsbureau

J.W. (Jan) Hoogduijn
(070) 370 61 37
j.w.hoogduijn@minjus.nl

Algemeen secretariaat

(070) 370 65 61
wodc@minjus.nl

Redactie Justitiële verkenningen

Drs. M.P.C. (Marit) Scheepmaker
hoofdredacteur
(070) 370 71 47
m.scheepmaker@minjus.nl

WODC Informatiedesk (de 'Infodesk')

Statistische en documentaire informatie is
via e-mail bereikbaar op
wodc-informatiedesk@minjus.nl

WODC op internet

www.wodc.nl
C.J. (Hans) van Netburg
redacteur
(070) 370 69 19
c.j.van.netburg@minjus.nl

Algemeen e-mailadres

wodc@minjus.nl

Bezoekadres

Gebouw 'Terminal Noord'
Schedeldoekshaven 131
2511 EM Den Haag

Postadres

Postbus 20301
2500 EH Den Haag

